

El mite de l'amor romàntic. L'amor etern i únic. La mitja taronja. Un paradigma dominant que genera relacions personals asimètriques basades en la inferioritat femenina i que, segons la professora del departament de sociologia del John Jay College, Giazú Enciso, "podem trencar-les mitjançant el poliamor".

L'alternativa a l'amor tradicional

Per **Laura Balletero**
Fotografies de **Jordi Play**

El poliamor és una relació d'amor, no sols de sexe, entre més de dues persones al mateix temps, on totes les interessades saben i acorden que volen estar juntes. "El poliamor no consisteix a anar-te'n al llit amb totes les persones que tu vulguis, quan tu vulguis. Es tracta d'una relació molt vinculada amb el compromís de llarga durada i amb l'amor. Per això és diu *poliamor* i no *polisexe*", subratlla la investigadora postdoctoral en The Graduate Center CUNY i activista Giazú Enciso. El terme *poliamor* va aparèixer als anys 70, durant la revolució de l'amor als Estats Units, de la mà de la sacerdotessa pagana Morning Glory, qui en un discurs sobre les comunes i l'amor lliure va encunyar la paraula.

Una lluita feminista

"Per a mi, el poliamor és una opció de vida vinculada a la lluita feminista, que posa en dubte el sistema familiar monògam patriarcal", explica l'Helena, una jove periodista de 24 anys. "Em considero una persona poliamorosa, però no per la quantitat de persones amb què estic,

sinó pel que espero d'elles". A diferència d'altres, l'Helena no contempla la jerarquització en les relacions; és a dir, no considera que hi hagi relacions més importants que d'altres: "El poliamor no es construeix al voltant d'un nucli dur; sinó al voltant de vincles en cercles". Actualment, l'Helena té una relació amb una noia de la qual no espera fidelitat. "Tampoc espero que només estigui enamorada de mi. Hi ha massa persones boniques al món per conèixer", argumenta. "Però repeteixo: el poliamor no té a veure amb una qüestió quantitativa, vinculada amb el capitalisme; sinó amb posar en dubte les relacions heteropatriarcales. Forma part de la lluita contra el patriarcat, contra un sistema de relacions jeràrquic i unidireccional", conclou l'Helena.

En la mateixa línia, Enciso afegeix que "l'ésser humà no té el gen de la fidelitat, de la monogàmia". El ser humà no és monògam per naturalesa. Aleshores, d'on ve això de la monogàmia? Segons Friedrich Engels, la fidelitat neix producte del capital, és a dir, de l'herència. "Temps enrere, els homes que volien deixar els béns a persones de la seva

L'Estel i l'Andreu estan casats i comparteixen una relació poliàmorosa amb l'Alba, embarassada. Tots tres contempen un projecte familiar comú.

sang, exigien fidelitat a les dones per evitar que els béns es repartissin amb altres si elles se n'anaven al llit amb un altre home; l'origen de la monogàmia, doncs, és un origen econòmic, monetari". "D'aquí sorgeix la idea que hem de ser fidels", comenta Enciso. Evidentment, l'Església, des de les diferents religions (protestant, cristiana, catòlica) ha tingut un paper molt important en el tracte que hem donat a la sexualitat i a la fidelitat. "La societat s'ha cregut aquesta construcció social de la fidelitat: tothom pensa que la parella és de dos". "Construïm la nostra vida a l'entorn d'aquesta idea, ensenyem el nostre cos a sentir gelosia, a sentir com un monògam... fins i tot l'Estat et dóna beneficis si et cases i si tens fills: tot està construït perquè siguem monògams".

Un projecte familiar

"Què és per a nosaltres el poliàmor?... És un tema complicat. Hi ha gent que anomena poliàmor a tot, a qualsevol relació no monògama ètica i consentida. I hi ha gent que fa servir el terme *poliàmor* per referir-se a una manera concreta de fer les no-monogàmies ètiques", confessen l'Alba i l'Andreu, un matrimoni de 33 i 34 anys respectivament, autodefinits com "anarquistes relacionals", relacions poliàmoroses que no es jerarquitzen. Tots dos són professors i estan acabant el doctorat en el Departament de Filosofia de la UAB. Comparteixen una relació amb l'Estel, de 31 anys, amb qui esperen poder traslladar-se a una casa més gran en pocs mesos. Alhora, l'Alba manté, actualment, una relació amb un altre home. I tots tres, l'Alba (embarassada), l'Andreu →

LA FIDELITAT TÉ UN ORIGEN ECONÒMIC: ES PRACTICAVA PER EVITAR DESVIAMENTS EN LES HERÈNCIES

→ i l'Estel han construït un projecte familiar comú: esperen un fill que cuidaran junts. “Com més gent s'estimi el nostre fill, millor. És sumar amor”, informa l'Alba, i agrega que “la pàtria potestat del nen la tindrem jo i l'Andreu, perquè som qui l'hem engendrat. Però, evidentment, si algú mor, la tutora serà l'Estel”. Des del punt de vista legal, no està contemplada la custòdia d'un menor entre més de dos adults. “Al final, però, qui cuida un nen no és qui té la pàtria potestat, és qui en té cura”, opina l'Andreu.

Segons Jordi Collet, professor de sociologia de l'educació a la Universitat de Vic, en els darrers vint anys, Catalunya ha viscut un procés de diversificació dels models familiars. “Hi ha moltes configuracions familiars possibles”, apunta Enciso. “Però l'important per a un infant no és la forma de la família, sinó com s'exerceixen les funcions familiars”, subratlla Collet. Els experts asseguren que el desenvolupament psicosocial dels nens no es veu afectat per créixer en famílies poliamoroses. Per exemple, Carme Sánchez, codirectora de l'Institut de Sexologia de Barcelona, entén que “és bàsic que hi hagi un bon ambient afectiu, com en totes les famílies, siguin monògames o no”. Giazú Enciso, que va entrevistar moltes famílies poliamoroses per a la seva investigació de màster, explica que els fills de pares poliamorosos tenen una maduresa emocional més gran, amb una obertura a qüestions desconegudes i una carència més marcada de prejudicis. Un efecte que és fàcil d'exemplificar: “Si passa un helicòpter i li dius al teu fill ‘mira un helicòpter, quina passada!’ s'emocionerà; en canvi, si l'alertes amb un ‘compte! Al terra!’ el nen pensarà que l'helicòpter és dolent”. Enciso assegura que, si els pares gestionen les relacions de manera natural, els nens les veuran amb la mateixa perspectiva.

Un alt capital cultural

“Fa sis anys t'hauria dit que tenia una relació oberta perquè desconeixia que existia el terme *poliamorós*”, conta en

Merlin, un jove poliamorós de 24 anys que estudia el màster d'educació del professorat en economia. Des de fa sis anys, en Merlin manté una relació poliamorosa amb la seva parella i en fa tres que manté una altra relació amb una tercera persona, a qui no considera la seva parella perquè no comparteixen un projecte de futur familiar. “La principal dificultat de tenir una relació no monògama és que no has tingut mai cap referent sobre què és això”. “És a dir, tu potser no has tingut mai una relació, però has vist els teus pares, has vist pel·lícules, has llegit llibres... i saps què és una relació monògama, què en pots es-

perar i què no”. “Jo, en canvi, quan vaig començar amb una relació no monògama, pensava si era normal sentir el que sentia, si podia demanar certes coses a la meua parella, si em podia enfadar per una qüestió particular... En el nostre cas, ni jo ni la meua parella havíem conegut mai ningú amb aquest tipus de relació. I costa, perquè sovint discuteixes amb la teua parella, com en totes les relacions, i busques consell en els teus amics. Però aquests no saben què aconsellar-te perquè no t'acaben d'entendre”.

Amb l'objectiu de trobar consell en altres parelles poliamoroses, en Merlin va decidir assistir a les xerrades que or-

LA MANCA DE REFERENTS EN LES RELACIONS POLIAMOROSSES DIFICULTA QUE UNA PERSONA LES PUGA DESENVOLUPAR AMB NORMALITAT

Sumar amor és un dels objectius que persegueixen els partidaris de les relacions poliamoroses: com més persones desenvolupen l'amor, més intens serà aquest sentiment.

liamoroses s'ha difuminat, perquè cada cop ho exerceix més gent. Però continua sent necessari un alt capital cultural", rebla.

Acord entre fidelitat i llibertat

"No crec que tots siguem (o puguem ser) poliamorosos", afirma en Nico, un jove de 31 anys amb estudis en lingüística, publicitat i filologia que va mantenir una relació poliamorosa amb dues noies durant dos mesos. "La relació es va trencar per gelosia: els tres vivíem junts i havíem parlat molts cops sobre què esperava cadascú de nosaltres de la relació i quins eren els nostres límits... però la meua núvia no va saber gestionar els sentiments de gelosia". De fet, Ignasi Puig, psicòleg, sexòleg i terapeuta de parelles especialitzat en relacions afectives no convencionals, atesta que les parelles poliamoroses que vénen a la consulta ho fan, principalment, perquè tenen problemes de gelosia, fruit d'inseguretats i pors internes. "És molt difícil racionalitzar les emocions", assegura en Nico. Endemés, en una relació poliamorosa augmenten les variables del sistema. I com més variables, més desordre. "Si compartir un projecte íntim amb una persona ja és difícil, amb més d'una persona encara ho és més". Segons Puig, per poder mantenir relacions poliamoroses sanes és imprescindible la comunicació i la sinceritat amb l'altre, però també amb un mateix.

Per a en Nico, la clau està en l'ètica, que "ha de moure les relacions amoroses". I continua: "L'amor ha de ser lliure, però també ha de ser responsable". "Tenir cura dels altres comença per saber limitar la teua experiència". "Escollir una opció implica renunciar a una altra". Marta Ibáñez, psicòloga especialista en teràpia sexual, considera que és possible un acord entre fidelitat i llibertat. "Hi ha moltes maneres d'entendre la infidelitat. Per a alguns serà anar-se'n al llit amb un altre, per a uns altres serà un petó i, per als més gelosos, serà únicament veure pornografia". "Perquè una relació

poliamorosa funcioni, això s'ha de parlar". Però podem estar enamorats de més d'una persona al mateix temps? Adrián Triglia, psicòleg i cofundador de la web Psicologia i Ment, considera que, "si per estar enamorats entenem simplement experimentar amor, la resposta és sí". El problema és que tendim a relacionar la idea d'estar enamorat amb l'amor romàntic possessiu que, per definició, assenyalava en direcció a la monogàmia.

Una opció diferent

"Jo he estat enamorat de dues persones a la vegada, però entenc que és una cosa molt difícil d'explicar a algú que no ho ha viscut", reconeix en Merlin. Enciso reforça aquest argument i indica que "l'amor no és un bé finit, perquè jo no tinc 100 grams d'amor i, per tant, en puc donar 30 a una persona i 70 a una altra: l'amor no és quantitatiu, el depositeu en diferents persones". "Però això no ho podem dir molt fort, perquè vivim en una societat amb una moral que castiga i que t'obliga a escollir". L'activista reconeix que el poliamor no és la panacea i que no totes les persones estan preparades per exercir aquest tipus de relacions. "Però tampoc totes les persones poden exercir la monogàmia: cada opció té els seus pros i contres i hem de tenir una aproximació crítica", opina l'activista. "En el moment que la societat qüestiona la teua manera d'estimar i de relacionar-te amb altra gent amb formes romàntiques i sexeafectives, converteixes la teua elecció (el poliamor) en un projecte polític i teòric", aclareix l'Alba, administradora del grup Poliamor Catalunya. "De moment, estem intentant que aparegui en els mitjans perquè la gent, fruit de la ignorància, no pensi que el poliamor és una secta satànica". "Volem donar a conèixer l'existència d'unes altres d'opcions, i el poliamor només n'és una". L'objectiu és normalitzar el poliamor? "No. L'objectiu és visibilitzar-ho. No normalitzar-ho", subratllen l'Alba i l'Andreu. "Perquè, al final, què és el que és normal?" •

ganitzava el grup de Facebook Poliamor Catalunya. "I, per a sorpresa meua, no vaig trobar-m'hi joves; sinó parelles que rondaven els 40 anys, que portaven molt de temps dins de relacions monògames i havien decidit obrir-les". "Per tenir una relació poliamorosa has de ser emocionalment molt madur i suposo que, quan ets jove, no ho ets tant".

Núria Tió, psicòloga clínica, sexòloga i terapeuta de parelles, considera que la gent més preparada per practicar el poliamor és gent adulta, de més de 40 anys. "Dels 18 als 28 anys ens trobem en una etapa de reproducció on busquem consolidar la relació amb la nostra parella", assegura Tió, i continua dient que "el poliamor no és fàcil: requereix persones madures i, normalment, persones que ja hagin viscut aquesta etapa de reproducció i comprenguin que l'amor físic i emocional es pot compartir amb altres persones". Per la seva banda, Enciso assegura que "el perfil de les persones po-